

نام و نام خانوادگی:

زمان برگزاری: ۱۵ دقیقه

نام آزمون: فنون یازدهم آزمون جامع تستی نیمسال

اول
تاریخ آزمون:

۱ همه ابیات به جز ..... ویژگی ها و مفهوم مشترک اشعار یکی از شاعران قرن دهم را دارد.

۱ این بیابان، قتلگاه سید لب تشنه است / ای زبان وقت فغان، وی دیده هنگام بکاست

۲ آن روز در قضای عزای شه شه شهید / چندان کنیم نوحه که افتد زبان ز کار

۳ می خواست عشق جان ستان قتل یکی از عاشقان / از من زیون تر در جهان رسوا و بدنامی ندید

۴ این مکان بوده است روزی خیمه گاه اهل بیت / کز حباب اشک ما امروز گردش خیمه هاست

۲ در بین آثار زیر، چند اثر «منثور» است؟

«جامع التواریخ، عشاق نامه، بوستان، تذکره الاولیا، مثنوی معنوی، المعجم، اخلاق الاشراف، گلستان، شاهنامه فردوسی، رساله دلگشا، تحفة الاحرار»

۱ پنج ۲ شش ۳ چهار ۴ هفت

۳

ترتیب قرار گرفتن ابیات به لحاظ داشتن آرایه های «مجاز، کنایه، تشبیه و تلمیح» کدام است؟

الف) کسی که نقد خرد داد و ملک عشق خرید اگر ز سود و زیان بگذرد زیان نکند

ب) مکن اندیشه فردا و قدح نوش امروز کانکه عاقل بود اندیشه فردا نکند

ج) طالب لعل توام کان که به ظلمات افتاد طلب چشمه حیوان نکند چون نکند؟

د) هر که زین رهگذرش پای فرورفت به گل میل آن سرو خرامان نکند چون نکند؟

۱ الف - د - ب - ج ۲ الف - د - ج - ب ۳ ب - د - الف - ج ۴ ب - ج - الف - د

۴ در کدام گزینه به آثار طنز آمیز منثور عبید زاکانی به ترتیب اهمیت اشاره شده است؟

۱ رساله دلگشا - اخلاق الاشراف - صد پند - موش و گربه ۲ اخلاق الاشراف - صد پند - رساله دلگشا - رساله تعریفات

۳ اخلاق الاشراف - صد پند - عشاق نامه - رساله تعریفات ۴ رساله دلگشا - صد پند - اخلاق الاشراف - عشاق نامه

۵ در کدام بیت مشبه بر مشبه به ترجیح داده شده است؟

۱ همچو خورشید رخ اندر پس دیوار می پوش زان که کس چشمه خورشید به گل ننهفته است

۲ ای که زلف سیهت بر گل روی آشفته است ز آتش روی تو آب گل سوری رفته است

۳ از سر زلف درازت نکم کوه دست که به هر تار سر زلف تو ماری خفته است

۴ باده پیش آور که از عکس می و مهر رخت در دلم گویی که صد خورشید تابان تافته است

۶ مشبه تشبیه بیت زیر کدام است؟

«معین است کزین ورطه جان برون نبرم / که نیست بحر غم را به دیده پایایی»

۱ ورطه ۲ جان ۳ بحر ۴ غم

۷ در کدام بیت تشبیه وجود ندارد؟ (با تغییر)

۱ به چند حیله شبی در فراق روز کم و گر نینمت آن روز هم به شب ماند

۲ هر که با صورت و بالای تو اش انسی نیست حیوانی است که بالاش به انسان ماند

۳ می حلال است کسی را که بود خانه بهشت خاصه از دست حریفی که به رضوان ماند

۴ نادر افتاد که کی دل به وصال ندهد یا کسی در بلد کفر مسلمان ماند

۸ در کدام بیت به ضرورت شعری یک هجای کوتاه معادل یک هجای بلند در نظر گرفته می‌شود؟

- ۱ روز شد خادم بیامد بامداد
۲ هر عداوت را سبب باید سند
۳ تفرقه در روح حیوانی بود
۴ مشورت می‌رفت در ایجاد خلق
- ۱ زود پالان جست و بر پشتش نهاد
۲ ورنه جنسیت وفا تلقین کند
۳ نفس واحد روح انسانی بود
۴ جانشان در بحر قدرت تا به حلق

۹ کدام گزینه دربارهٔ ویژگی‌های زبانی و ادبی نثر در «سبک عراقی» درست نیست؟

- ۱ ادیبان این دوره بیشتر به ظاهرسازی و به صنایعی مثل معنایزدایی، سرودن اشعار ذوقافیتین و... قبیل روی آوردند.
۲ از دیگر ویژگی‌های نثر این دوره داخل شدن لغات قبایل مختلف ترک و مغول به زبان فارسی است.
۳ به وجود آمدن سستی و ضعف در ساخت دستوری جملات نثر، از ویژگی‌های دیگر این دوره است.
۴ در این دوره برخی نویسندگان، کتاب‌های ساده را به زبان مشکل بازنویسی می‌کردند.

۱۰ هر یک از ویژگی‌های زیر مختص کدام قلمرو در نثر سبک عراقی است؟

«حاشیه‌نویسی به نثر ساده بر تاریخ قدیم - وجود ضعف در ساختار دستوری جمله - ایجاد سستی در تحقیق علما،

- ۱ زبانی - زبانی - فکری   ۲ زبانی - ادبی - فکری   ۳ ادبی - زبانی - ادبی   ۴ ادبی - ادبی - ادبی

۱۱ کدام گزینه در بارهٔ تاریخ ادبیات قرن نهم نادرست است؟

- ۱ تیموریان تقریباً از نیمهٔ دوم قرن هشتم تا اوایل قرن دهم در ایران حکومت کردند.
۲ در عهد تیموریان علاوه بر گسترش هنرهایی چون مینیاتور، معماری و تذهیب، تاریخ‌نویسی هم به همان اسلوب ساده رواج یافت.
۳ کسانی مانند خواجوی کرمانی و دولتشاه کتاب‌های ارزشمندی نوشتند.
۴ رونق ادبیات بنیادی نبود و کتاب‌های تحقیقی این دوره عمدتاً سطحی و ادبیات نیز تقلیدی و فاقد نوآوری بود.

۱۲ مرز و پایه‌های آوایی مصراع «چارقت دوزم کنم شانه سرت» مطابق است با گزینهٔ .....

- ۱ صبح است و ژاله می‌چکد از ابر بهمنی
۲ ترسم کزین چمن نبری آستین گل
۳ ایام گل چو عمر به رفتن شتاب کرد
۴ خیز و جهدی کن چو حافظ تا مگر
- ۱ برگ صبح ساز و بده جام یک منی
۲ کز گلشنش تحمل خاری نمی‌کنی
۳ ساقی به دور باده‌ی گلگون شتاب کن
۴ خویشتن در پای معشوق افکنی

۱۳ در همهٔ ابیات به جز ..... همهٔ ارکان تشبیه وجود دارد.

- ۱ زیر بارند درختان که تعلق دارند
۲ هر آدمی که چنین شخص دلستان بیند
۳ هر نسیمی که به من بوی خراسان آرد
۴ رویم از بس ظلمت و اندوه و غم چون قیر شد
- ۱ ای خوشا سرو که از بار غم آزاد آمد
۲ ضرورت است که گوید به سرو ماند راست
۳ چون دم عیسی در کالبدم جان آرد
۴ شیر رویم قیر گشت و قیر مویم، شیر شد

۱۴ عبارت زیر با کدام بیت، قرابت معنایی دارد؟

«وقتی در بیابان راه گم کرده بودم و از زاد با من چیزی نبود، ناگاه کیسه‌ای یافتم پر مروارید. هرگز آن ذوق و شادی فراموش نکنم که پنداشتم گندم بریان است و باز آن تلخی که بدانستم که مروارید است.»

- ۱ گشتم بسی به کوه و بیابان و شهر و ده
۲ مرد بی‌توشه کاواقتاد از پای
۳ هم رقعہ دوختن به و الزام کنج صبر
۴ شکم بنده بسیار بینی خجل
- ۱ اهل دلی نیافتم آید به کار من
۲ بر کمر بند او چه زر چه خزف
۳ کز بهر جامه رقعہ بر خوابگان نبشت
۴ شکم پیش من تنگ بهتر که دل

۱۵ اندیشهٔ موجود در کدام بیت به سبک خراسانی نزدیک نیست؟

- ۱ ساقی گزین و باده و می خور به بانگ زیر
 ۲ بیار باده که در بارگاه استغنا
 ۳ این هوای خوش و این دشت دلارام نگر
 ۴ هر روز مرا عشق نگاری به سر آید
- کز کشت، سار نالد و از باغ، عندلیب
 چه پاسبان و چه سلطان، چه هوشیار و چه مست
 وین بهاری که بیاراست زمین را یک سر
 در باز کند ناگه و گستاخ در آید

۱۶ در همهٔ گزینه‌ها به جز گزینهٔ ..... مجاز به علاقهٔ شباهت وجود دارد.

- ۱ پیوند دوستداری من سست کی شود
 ۲ سایه‌ای بر دل ریشم فکن ای گنج مراد
 ۳ دو هفته می‌گذرد کان مه دو هفته ندیدم
 ۴ گوهر مخزن اسرار همان است که بود
- سختم بکش که بر سر پیمان محکم
 که من این خانه به سودای تو ویران کردم
 به جان رسیدم از آن تا به خدمتش نرسیدم
 حقهٔ مهر بدان مهر و نشان است که بود

۱۷ تعداد پایه‌های آوایی کدام گزینه با سایر گزینه‌ها متفاوت است؟

- ۱ سلیماننا بیار انگشتی را
 ۲ جهان را بدیدم وفایی ندارد
 ۳ ای ز عشقت عالمی ویران شده
 ۴ تو مادر مرده را شیون میاموز

۱۸ ابیات کدام گزینه از ویژگی‌های فکری سبک عراقی برخوردار هستند؟

- الف) چاک خواهم زدن این دلق ریایی چه کنم
 ب) به زندان دنیا درون است جانت
 ج) دل پر امید کن و صیقلش کن به صفا
 د) جانا دلم از چشم بد، نه هوش دارد نه خرد
 ه) ای دلیری که به هر کار که تو عزم کنی
- روح را صحبت ناچسب عذابی است الیم
 خرد خواهدش کرد بیرون ز زندان
 که دل پاک تو آیینۀ خورشیدفر است
 تا از شراب عشق خود، پر باده کردی جام دل
 عزم تو همچو قضا خندد بر هر چه قدر
- ۱ د - الف - ج
 ۲ الف - ب - د
 ۳ ه - د - ج
 ۴ ب - ه - الف

۱۹ در کدام گزینه «مشبّه‌به» درست مشخص نشده است؟

- ۱ بر کمان می‌کشد آن غمزه خدنگی که مپرس
 ۲ گرفتم آتش دل در نظر نمی‌آید
 ۳ چون تیغ به دست آری مردم نتوان کشت
 ۴ هنر به چشم عداوت بزرگ تر عیب است
- ای خوشا سینهٔ وحشی که نشان است امروز
 نگاه می‌کنی آب چشم چون جویم؟
 نزدیک خداوند، بدی نیست فرامشت (فرامُشت: فراموش)
 گل است سعدی و در چشم دشمنان خار است

۲۰ مفهوم و سبک مقابل همهٔ ابیات با آن‌ها همخوان است به جز .....

- ۱ عرضه کردم دو جهان بر دل کارافتاده / به جز از عشق تو باقی همه فانی دانست (فراق، سبک عراقی)
 ۲ آن رخ چون گل بشکفته و بالای چو سرو / خواجه دیده است همانا که رهش بر در اوست (زمینی بودن معشوق، سبک خراسانی)
 ۳ گل همی گل گردد و سنگ سیه، یاقوت سرخ / زین بهار سبزپوش تازه روی آبدار (واقع گرایی، سبک خراسانی)
 ۴ سر عاشق که نه خاک در معشوق بُود / کی خلاصش بود از محنت سرگردانی؟ (عشق گرایی، سبک عراقی)

پاسخنامه تشریحی

۱) مفهوم و مضمون گزینه‌های ۱، ۲ و ۴ همگی عاشورایی و در مورد مسائل و مصائب خاندان اهل بیت در کربلاست اما گزینه ۳ مفهومی عاشقانه و شکایت گونه از معشوق دارد.

۲) در بین آثار یادشده «جامع التواریخ (فضل‌الله همدانی)، تذکره‌الاولیا (عطار)، المعجم (شمس قیس رازی)، اخلاق‌الاشراف (عبید زاکانی)، گلستان (سعدی)، رساله دلگشا (عبید زاکانی) منثورند و بقیه آثار منظوم.

۳) بیت «ب» قذح: مجاز از شراب
بیت «د» «پای در گل ماندن» کنایه از «عاجز و درمانده شدن»
بیت «الف» «نقد خرد»، «ملک عشق»: تشبیه

بیت «ج» تلمیح: چشمه حیوان که در ظلمات وجود دارد.

۴) «موش و گربه» عبید زاکانی، از آثار منظوم اوست اما آثار طنزآمیز منثور عبید، به ترتیب اهمیت، چنین‌اند:
اخلاق‌الاشراف - صد پند - رساله دلگشا و رساله تعریفات.

۵) در این بیت ضمن تشبیه روی همچون آتش معشوق به گل سوری (گل محمدی)، چهره معشوق را از آن برتر و زیبا دانسته است.

۶) «غم» به «بحر» تشبیه شده است.

۷) «ماند» در گزینه ۴، از مصدر «ماندن» به معنی باقی ماندن و بودن است اما در گزینه‌های دیگر به معنی «شبیهِ است» می‌باشد که ادات تشبیه محسوب می‌شود.

۸) در این گزینه دو مصراع را تقطیع می‌کنیم:

تف / ر / ق / در / رو / ح / حی / وا / نی / ب / اود

نف / س / وا / حد / رو / ح / ان / سا / نی / ب / اود

همان گونه که می‌بینید در هجای سوم یک هجای کوتاه در مصراع اول، در مقابل هجای بلند در مصراع دوم قرار گرفته است.

۹) در سبک عراقی نثر ساده در اکثر کتاب‌های ایرانی این دوره، جای نثر فنی را می‌گیرد. برخی نویسندگان کتاب‌های مشکل را به زبان ساده بازنویسی می‌کردند مانند ملاحسین واعظ کاشفی که کلیله و دمنه را به انشای دوره خود بازگرداند و آن را «انوارسهیلی» نامید.

۱۰) حاشیه‌نویسی به نثر ساده بر تاریخ قدیم: قلمرو زبانی

وجود ضعف در ساختار دستوری جمله: قلمرو زبانی

ایجاد سستی در تحقیق علما: قلمرو فکری

۱۱) خواجه کرمانی گوینده قرن هشتم هجری است. صورت سؤال در بیان تاریخ ادبیات قرن نهم هجری است. از این رو گویندگانی چون عبدالرحمان جامی و دولتشاه سمرقندی در قرن نهم هجری کتب ارزشمندی خلق کردند نه خواجه کرمانی که شاعر قرن هشتم هجری است.

به گزینه ۱ توجه کنید: عبارت «تیموریان تقریباً از نیمه دوم قرن هشتم هجری تا اوایل قرن دهم هجری در ایران حکومت کردند»، را با عبارت «سبک عراقی از اوایل قرن هفتم تا اوایل قرن دهم سبک قالب متون ادبی فارسی بود، اشتباه نگیرید.

۱۲) پایه‌های آوایی صورت سؤال با گزینه ۴ منطبق است: بیت صورت سؤال و بیت گزینه ۴، بر وزن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن است.

چا رُ ق ت دو ز م ک نم ش ا ن س ر ت

گزینه ۴:

خی	رُ	ج	ه	د	ی	ک	ن	م	ش	ا	ن	س	ر	ت		
خ	ی	ش	ت	ن	د	ر	پ	ا	ی	م	ع	ش	و	ف	ک	ن

گزینه های ۱ و ۳ و ۲ هم وزن‌اند: هر سه بر وزن «مفعول فاعلاتن مفاعیل فاعلن» هستند.

ص	ب	ح	س	تُّ	ز	ا	ل	م	ی	چ	ک	د	ز	ا	ب	ر	بَ	ه	م	ن
ب	ر	گ	ص	ب	و	ح	س	ا	رُ	ب	د	ه	ج	ا	م	ی	ک	م	ن	ی

ت	ر	س	م	ک	ز	ب	ن	چ	م	ن	بَ	ر	ی	آ	س	ت	ی	ن	گ	ل
ک	ز	گ	ل	ش	ن	ش	ت	ح	م	مُ	ل	خ	ا	ر	ی	ن	ی	ک	ن	ی

آ	ی	ی	ا	م	گ	ل	چ	ع	م	ر	ب	ر	ف	ت	ن	ش	ت	ا	ب	ک	ر	د
س	ا	ق	ی	ب	د	و	ر	ب	ا	د	ی	گ	ل	گ	و	ن	ش	ت	ا	ب	ک	ن

۱۳) در این بیت، تشبیه وجود دارد، اما رکن‌های ادات تشبیه و وجه‌شبه وجود ندارد.

۲) شخص دلستان ← مشبه / مانند ← ادات تشبیه / سرو ← مشبه‌به / راست ← وجه شبه

۳) نسیم ← مشبه / چون ← ادات تشبیه / دم عیسی ← مشبه‌به / جان آرد ← وجه شبه

۴) رویم ← مشبه / چون ← ادات تشبیه / قیر ← مشبه‌به / ظلمت ← وجه شبه

۱۴) مفهوم مشترک عبارت صورت سؤال و بیت گزینه ۲: بی‌ارزش بودن ثروت هنگام گرسنگی و درماندگی است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: شکایت از پیدا نشدن انسان واقعی

گزینه ۳: قناعت

گزینه ۴: نکوهش شکم‌پرستی

۱۵) مفهوم این بیت، عرفانی و اخلاقی است.

۱۶) در بیت ۱، مجاز به علاقه شباهت دیده نمی‌شود.

۲ ← گنج مراد ← استعاره از معشوق

۳ ← مه دو هفته ← استعاره از معشوق

۴ ← گوهر ← استعاره از مفاهیم

۱۷) تعداد پایه‌های آوایی این گزینه ← ۴ پایه ← ج هان را ب دی دم و فایی ن دارد

۱ ۲ ۳ ۴

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: سه پایه آوایی دارد ← س لی مانا ب یار آن گش ت ری را

گزینه ۳: سه پایه آوایی دارد ← ای ز عش قت عال می وی ران ش ده

گزینه ۴: سه پایه آوایی دارد ← تو ما در مُر دِ را شی ون م یا موز

۱۸) ویژگی‌های فکری سبک عراقی موجود در ابیات:

الف) پرهیز از زهد ریایی

ج) توجه به صفا و آرایش درون

د) برتری عشق بر عقل (تقابل عقل و عشق)

بررسی سایر ابیات:

بیت «ب»: بیانگر خردگرایی (ستایش خرد) است که ویژگی فکری سبک خراسانی به‌شمار می‌آید.

بیت «ه»: باور به اختیار و اراده انسان و ترجیح آن بر قضا و قدر که از ویژگی‌های فکری سبک خراسانی محسوب می‌شود.

۱۹) در بیت گزینه ۳، تشبیهی وجود ندارد.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه ۱: سینه وحشی، مثل نشان برای تیر غمزه است.

گزینه ۲: آب چشم مانند جوی است.

گزینه ۴: سعدی مانند گل است.

۲۰) در بیت گزینه ۱، سخن از ترک تعلق از غیر در عشق است.

۱ ۲ ۳ ۴

پاسخنامه کلیدی

۱	۱	۲	۳	۴
۲	۱	۲	۳	۴
۳	۱	۲	۳	۴
۴	۱	۲	۳	۴
۵	۱	۲	۳	۴

۶	۱	۲	۳	۴
۷	۱	۲	۳	۴
۸	۱	۲	۳	۴
۹	۱	۲	۳	۴
۱۰	۱	۲	۳	۴

۱۱	۱	۲	۳	۴
۱۲	۱	۲	۳	۴
۱۳	۱	۲	۳	۴
۱۴	۱	۲	۳	۴
۱۵	۱	۲	۳	۴

۱۶	۱	۲	۳	۴
۱۷	۱	۲	۳	۴
۱۸	۱	۲	۳	۴
۱۹	۱	۲	۳	۴
۲۰	۱	۲	۳	۴